

ГАМКАЛО Іван-Ярослав Дмитрович (01. 05. 1939, с. Городище Королівське, нині Жидачів. р-ну Львів. обл.) — диригент, педагог, музикознавець, музично-громадський діяч. Професор (1991). Член-кореспондент АМУ (2001). Народний артист УРСР (1982). Орден «За заслуги» 3-го ступеня (1999). Закін. Львів. консерваторію (1963; кл. диригування [М. Колесси](#)). Працював у Львів. театрі опери та балету (1958–63 — суфлер, диригент), Дрогоб. муз.-драм. театрі (1963–65 — зав. муз. частини і диригент), Київ. театрі опери та балету (1965–67 — диригент-стажист, від 1970 — диригент), Донец. філармонії (1968–70 — гол. диригент симф. оркестру). Водночас був викл. Дрогоб. пед. інституту і муз. училища (1963–65), Київ. консерваторії (нині Нац. муз. академія України, 1977–81 і від 2000) та Київ. університету культури і мистецтв (1981–2000), ген. дир. — худож. кер. Нац. симф. оркестру України (1997–99). Для виконав. манери Г. характерна увага до найтонших деталей усіх аспектів виконуваних творів, обумовлена впливом представника чес. школи М. Колесси, і, водночас, емоційність, масштабність, характерна для рос. виконав. школи [К. Симеонова](#). Подібно до своїх попередників — [В. Тольби](#), [К. Симеонова](#), [С. Турчака](#), Г. багато уваги приділяє роботі зі співаками, формуванню муз.-вокал. образу. Під його керівництвом на сцені Київ. театру опери та балету дебютували [М. Стеф'юк](#), [А. Кочерга](#), [Л. Забіляста](#), [В. Гришко](#), [В. Лук'янець](#) та ін. Оперний репертуар Г. налічує бл. 50 вистав. Здійснив постановки вистав: «Травіата» Дж. Верді (1966), «Наталка Полтавка» М. Лисенка (1971, 1989, 1994), «Запорожець за Дунаєм» С. Гулака-Артемівського (1978, 1988), «Царева наречена» М. Римського-Корсакова (1982, 1988, 1998), «Наймичка» М. Вериківського (1984), «Князь Ігор»

О. Бородіна (1989), «Мойсей» М. Скорика (2006; усі — Нац. опера України); «Чародійка» П. Чайковського (Самар. театр опери та балету, РФ) та ін. Під керівництвом Г. здійснено перші виконання вистав: «Казка про загублений час» Ю. Рожавської (1971), «Ніжність» В. Губаренка (1972, 2001), «На русалчин Великдень» М. Леонтовича (1977), «Анна Ярославна — королева Франції» А. Рудницького (1995, 1-е виконання в Україні; усі — Нац. опера України). На сцені Нац. філармонії України здійснено театраліз. версії: «Наталка Полтавка» М. Лисенка (1992), «Запорожець за Дунаєм» С. Гулака-Артемівського (1993), «Травіата» Дж. Верді (1994), «Євгеній Онегін» П. Чайковського (1995), «Сокіл» Д. Бортнянського (1996 — вперше українською мовою), «Незвичайна чайна, або Жовтий лелека» О. Костіна (1997, 1-е виконання), «Моцарт і Сальєрі» М. Римського-Корсакова, «Гайдамаки» К. Стеценка і Р. Глієра (за поемою Т. Шевченка, обидві — 1999), «Поет» Л. Колодуба (2004). Гастролі у Росії, Німеччині, Швейцарії, Іспанії, Франції, Нідерландах та ін. країнах. Під керівництвом Г. записано низку творів у фонди Укр. радіо; музику до т/ф «Спокута» (1986, за оперою «Наймичка» М. Вериківського) та «Запорожець за Дунаєм» (1987, за однойм. оперою С. Гулака-Артемівського). Від 1992 — чл.-засн. і чл. правління Європ. академії муз. театру (Відень), від 1993 — чл. правління, від 1997 — президент товариства «Україна-Вірменія». Г. — наук. консультант і автор в УРЕ, УРЕС, енциклоп. довіднику «Митці України» (К., 1992; 2-е вид. — «Мистецтво України», К., 1997), чл. редколегій ЕСУ, енциклопедії «Мистецтво України» (т. 1, К., 1995). Йому належить низка дослідж. з питань історії муз. виконавства, зокрема «Симфонічне виконавство в Україні» // «Мист. обрії», К., 1999; «До проблем музичного джерелознавства: Стан укр. бібліографії» // Там само, 2002.

Рекомендована література

1. Луців В. Маестро Іван Гамкало // Укр. думка. Лондон, 1995, 11 трав.;
2. Муратова В. Маестро української опери // ГУ. 1997, 4 лют.;
3. Цегельська Л. Заслужений мистець // Свобода. Нью-Йорк, 1997, 20 берез.;
4. Єфімов О. Диригує піднесено й натхненно // Театр.-концерт. Київ. 2004. № 3;
5. Білан А. Одержимість // УК. 2004. № 5.

[О. М. Немкович](#)

Бібліографічний опис:

Гамкало Іван-Ярослав Дмитрович / О. М. Немкович // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-28539>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).